

36. Kaasschaaf

Quinze juillet 2008

De bureaucratie - zo wordt beweerd - is ook de overheid zelf een doorn in het oog. Er moeten daarom minder ambtenaren komen. Hoe doet men dat? Niet door een terugtrekkende overheid, dat staat buiten discussie; wel door de "kaasschaaf-methode". Dat wil zeggen: elk departement 20 % ambtenaren eraf. Typisch verschijnselbestrijding. Als iemand te dik is kun je ook plakjes van zijn buik afsnijden. Ondertussen worden er wel steeds meer wetsregels geschapen, steeds meer algemene maatregelen van bestuur afgekondigd, en steeds meer beleidsregels rondgestuurd. Op elk denkbaar gebied worden we vergast op een niet te behappen stapel papier die ooit gediend heeft voor de carrière van een of ander ambtenaar voor wie elk perfectionisme heilig en maar één vraag taboe was, de vraag of het niet wat eenvoudiger kon. Schrijvend over de regelneurose die niets van de geschiedenis wil leren lanceert Jos de Beus (prof. dr. J.W.; UvA) in het NRC-Handelsblad van 28 juni jl. de fraaie term "ADHD-bestuur".

Ieder normaal denkend mens kan inzien dat er met die luid verkondigde kaasschaaf iets niet klopt, want wat aan de ene kant als bezuiniging wordt gepresenteerd, wordt aan de andere kant door het ADHD-bestuur in enige achterkamertjes weer teniet gedaan. Niet alleen dat, want het gevolg van *beide* ingrepen in samenhang is dat er van de handhaving van die wetten, regels en oekazes steeds minder terecht komen, bij gebrek aan ambtenaren en politieagenten. En wat is daar weer het gevolg van: verlies van het vertrouwen in de gelding van de wet ofwel ondergraving van ons rechtsgevoel. En wat is daar weer het gevolg van? De roep om een Sterke Man die orde op zaken stelt. Wat daar het gevolg van is hoeft ik niet meer uit te leggen; het is gewoon een spelletje parlementair domino. Zo wordt de democratie verspeeld. De eerst steen van dit bouwspel is in "1984" onthuld door George Orwell en als de laatste steen valt komt het konijn uit de hoge hoed.

Tegen die achtergrond is de discussie over het intolerante Fitna-filmpje van meneer Wilders hypocriet van de bovenste plank. Onze politici, aanhangers van de totalitaire democratie die zonder er bij na te willen denken trouw gezworen hebben aan een stelsel van bemoeizucht, een niet onafhankelijk rechter en een Grondwet zonder rechtskracht, sturen zelf aan op iemand als Wilders of Verdonk als toekomstige minister-president. Geen ambivalent gepolder, maar krachtige taal. Eén ding zal men namelijk moeten toegeven: beide konijnen zeggen tenmiste wat ze denken, en dat is orde scheppen, niet meer net doen alsof er nog sprake is van een democratie. Eindelijk eerlijkheid! Al is het inhoudelijk helaas niet het soort eerlijkheid waar menigeen op zit te wachten, ik in elk geval niet. Formeel ben ik dus een groot aanhanger van de rebellie van W. en V., maar materieel, inhoudelijk, beschouw ik ze net als zovele anderen - en naar ik hoop het merendeel der lezers - als een gevaar voor de democratie. En dat gevaar is des te groter omdat ze formeel zo gelijk hebben; dat kan de regering niet tegenhouden door bij wijze van 1 april-grap behalve premature konijnen ook nog een raszuivere gespreksnotitie met W. uit de hoge hoed te toveren. Dat de drastische eerlijkheid van W. en V. aanspreekt, is op zich, formeel dus, een goed teken, maar inhoudelijk is wat zij propageren een sociale splijtzwam. Jammer dat de Tweede Kamer zowel als de gezamenlijke pers alleen aandacht hebben voor het tweede en dat de hoge hoed - de ADHD-grabbelton - nooit eens eerlijk onderzocht mag worden. Maar mocht dit alsnog worden afgedwongen (is er niet een arts in de zaal?) dan stuurt de Balkocratie de zoveelste valse landsadvocaat voor het vuile werk. Want zelf hebben ze hun "normen en waarden". Zo doe je dat, verdeel en heers. Beweer het ene, om het andere af te dekken; en als er dan chaos ontstaat de macht te kunnen grijpen. Het schrappen van ambtenaren is koren op de molen van de ADHD-bestuurder. Dat is de logica van de kaasschaaf.

Uw columnist, V.L.